



INVENTOINTIRAPORTTI

Raasepori

Raaseporin opiston asemakaava-alueen arkeologinen inventointi

24.4.2014



MUSEOVIRASTO

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

Vesa Laulumaa

Tiivistelmä

Tutkija Vesa Laulumaa Museoviraston Arkeologisista kenttäpalveluista teki Raaseporin opiston asemakaava-alueen inventoinnin 24.4.2014. Työn tilaaja oli Raaseporin kaupunki. Inventointialue sijaitsee noin kuusi kilometriä Karjaan keskustasta kaakkoon, Kvarnträsketin pohjoispuolella, sen koko on 21,12 hehtaaria.

Inventointialue sijoittuu noin 16 – 40 metrin korkeudelle meren pinnan yläpuolella. Maasto on kallioista, maaperä on moreenia. Inventoinnissa ei löytynyt muinaisjäännös- tai kulttuuriperintökohteita.

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä

Arkistotiedot

1. Johdanto	1
2. Inventointialue ja sen tutkimushistoria	1
3. Inventoinnin kulku ja tulokset	2
4. Kuvaluettelo	5
5. Lähdeluettelo	5

Karttaliite: Sijaintikartta

Kannen kuva: Inventointialueen korkein kohta, jolle on rakennettu linkkitorni. Kuva koilliseen. (AKDG3903:2). Kuvaaja Vesa Laulumaa

Arkistotiedot

Tutkimus: Raaseporin opiston asemakaava-alueen arkeologinen inventointi

Tutkimuksen suorittaja: Vesa Laulumaa/ Museovirasto, Kulttuuriympäristön hoito-osasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Tutkimuksen tilaaja: Raaseporin kaupunki, PL 58, 10611 Raasepori

Tutkimusalueen laajuus: 21,12 hehtaaria

Kenttätyöaika: 24.4.2014

Löydöt: -

Valokuvat: AKDG3903:1-4

Alkuperäinen tutkimusraportti on Museoviraston arkistossa, Sturenkatu 2a, 00100 Helsinki. Kopio on toimitettu työn tilaajalle ja Länsi-Uudenmaan maakuntamuseoon

1. Johdanto

Raaseporin kaupunki suunnittelee asemakaavaa Raaseporin opiston alueelle. Kaupunki pyysi Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta tarjousta sekä Raaseporin opiston että Mustiossa sijaitsevan Bråtanin kaava-alueen arkeologisesta inventoinnista.

Raaseporin kaupunki valitsi työn tekijäksi Arkeologiset kenttäpalvelut. Inventoinnin teki tutkija Vesa Laulumaa 24.4.2014. Tämä raportti sisältää Raaseporin opiston inventoinnin tulokset, Bråtanin alueesta valmistuu oma raportti.

2. Inventointialue ja sen tutkimushistoria

Inventoitu asemakaava-alue sijaitsee Kvarnträsketin pohjoispuolella noin kuusi kilometriä Karjaan keskustasta kaakkoon. Alue nousee loivasti rannasta, mutta muuttuu noin 100 metriä rantaviivasta kallioiseksi ja mäkiseksi. Kvarnträsketin pinta on peruskartan mukaan 15,9 metriä merenpinnan yläpuolella, korkein mäenharja on hieman yli 40 metrin korkeudella merenpinnasta. Alueen metsätyyppi on lähinnä kuivahkoa kangasta, valtapuuna mänty. Mäenkumpareiden välissä on hieman kosteampia alueita, joilla kasvaa sekametsää. Maaperä on moreenia. Alueella kiertää kuntorata ja korkeimmalla kohdalla on linkkitorni.

Kvarnträsket on kuroutunut Litorinamerestä noin 1500-1700 ennen ajanlaskun alkua, kivi- ja pronssikauden taitteessa. Alue on suurimmaksi osaksi noin 25-40 metriä mpy, joten rantavaiheet ovat pääosin kivikautisia. Kivikaudella alue on koostunut pienistä kallioluodoista ja saarista. Lähiympäristöstä ei tunneta esihistoriallisia muinaisjäännöksiä, joten alue ei ilmeisesti ole ollut erityisen houkutteleva asumiseen tai muuhun toimintaan. Mahdollisesti luotoja ja saaria on voitu käyttää tilapäisinä leiripaikkoina.

Kvarnträsketin ranta-alue on rakennettu. Varhaisin rakennus on 1900-luvun alkupuolelta oleva huvila, muu rakennuskanta on lähinnä 1960-luvulta.

Arkeologisia tutkimuksia alueella ei ole ennen tätä inventointia tehty. Aiemmissa Karjaan muinaisjäänösinventoinneissa Hirviluoto v. 1981-83 ja Seppälä v. 1996 alueesta ei ole mitään mainintaa.

3. Inventoinnin kulku ja sen tulokset

Inventoinnin esivalmisteluissa käytiin läpi aiemmat inventointiraportit, historiallisen ajan karttamateriaalia, pitäjän historiaa koskevia teoksia sekä muinaisjäänösrekisterin tiedot. Esihistorian osalta tärkein lähdeaineisto on Museoviraston ylläpitämä muinaisjäänösrekisteri.

Keskiaikaisten ja historiallisten kohteiden kannalta olennainen on Anna Riionheimon Uudenmaan liitolle kokoama paikkatietomateriaali, joka oli käytössä myös sähköisessä muodossa. Siihen on koottu huomattava määrä paikkatietoa, mm. 1560-luvun kylätonttien paikannukset ja Kuninkaan kartaston 1776-1805 sisältö. Georg Haggrenin johdolla tehty Länsi-Uudenmaan keskiaikaisten muinaisjäänösten inventointi on myös tärkeä tausta-aineisto.

Maanmittauslaitokselta saatavissa oleva ilmalaserkeilausaineisto oli myös käytössä inventointia suunniteltaessa. Aineistosta tehdyn korkeusmallin pohjalta tehtiin inventoinnin valmisteluvaiheessa havaintoja mahdollisista anomaliaista eli kohteista, jotka erottuvat kuvissa mahdollisina ihmisen tekeminä rakenteina. Tällaisia ei kuitenkaan inventointialueelta tällä kertaa erottunut.

Alueelta ei ennestään tunnettu muinaisjäännöskohteita. Historiallisten lähteiden ja karttojen perusteella Raaseporin opiston alueella ei ole ollut asutusta ennen 1900-lukua. Kuninkaan kartaston ja 1840-luvun karttojen mukaan alue on ollut erämaata. Lähin muinaisjäännösrekisterin kohde on noin kilometri länsilounaaseen oleva Kvarnbacken, jossa on vesimylly. Näyttää vahvasti siltä, että asutus on keskittynyt Lämpträsketin tuntumaan, noin kolme kilometriä länteen.

Inventointialue käytiin kattavasti jalkaisin läpi. Inventointihavainnot perustuivat ensisijaisesti maastossa tapahtuvaan silmämääräiseen tarkasteluun. Erityisesti tarkastettiin alueita, missä maanpinta oli rikkoontunut. Tällaiset paikat ovat parhaita kivikautisten kohteiden löytämistä ajatellen. Pintahavainnoinnin lisäksi apuna käytettiin maaperäkairaa ja lapiota, muutamien kohtien tarkastukseen.

Inventoinnissa ei löytynyt uusia muinaisjäännös- tai kulttuuriperintökohteita.

Viirolahdella 21.11.2014

Vesa Laulumaa



Inventointialueen länsiosaa. Kuva lounaaseen. (AKDG3903:1)



Inventointialueella kiertää kuntopolku. Kuva koilliseen. (AKDG3903:4)



Inventointialueen rakennettua eteläosaa. Kuva kaakkoon. (AKDG3903:3)

5. Kuvaluettelo (kuvaaja Vesa Laulumaa)

AKDG3903:1 Inventointialueen länsiosaa. Kuva lounaaseen.

AKDG3903:2 Inventointialueen korkein kohta, jolle on rakennettu linkkitorni. Kuva koilliseen.

AKDG3903:3 Inventointialueen rakennettua eteläosaa. Kuva kaakkoon.

AKDG3903:4 Inventointialueella kiertää kuntopolku. Kuva koilliseen.

6. Lähdeluettelo

Painetut lähteet

Alanen, Timo ja Kepsu, Sauli 1989: *Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Uudenmaan liitto, Anna Riionheimo 2011: Näkymiä maakunnan maisemahistoriaan – Uudenmaan paikkatietoaineistot. Uudenmaan liiton julkaisuja E113-2100..

Suomen asutus 1560-luvulla. Kyläluettelot. Bebyggelsen i Finland på 1560-talet. *Helsingin yliopiston historian laitoksen julkaisuja N:o 4*. 1973.

Painamattomat lähteet

Haggrén, Georg, Heinonen, Tuuli ja Terävä, Elina: Keskiaikaisten muinaisjäännösten inventointi Läntisellä Uudellamaalla (Inkoo, Karjaa, Kirkkonummi, Pohja, Siuntio, Tammisaari)

Hirviluoto, Anna---Liisa ja Suominen, Esa 1981–1983: Karjaa. Inventointi. Museovirasto, arkeologian osasto. Museoviraston arkisto.

Seppälä, Sirkka-Liisa 1996: Karjaan inventointi. Museovirasto arkeologian osasto. Museoviraston arkisto.

Åberg, Susanne 2013: Litorinameren ylin ranta Suomessa. Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto. Geotieteiden ja maantieteen laitos. Geologian osasto.

Internet-lähteet

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto <http://digi.narc.fi>

Heikki Rantatupa, Historialliset kartat <http://vanhakartta.fi>

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata>

Paikkatietoikkuna, <http://www.paikkatietoikkuna.fi>

Inventointialue

